

VALITSUSKOMISJONI JA OMAVALITSUSLIITUDE KOOSTÖOKOGU DELEGATSIOONI 2017. AASTA RIIGIEELARVE LÄBIRÄÄKIMISTE LÖPP-PROTOKOLL

Läbirääkimiste poolteks on Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud **valitsuskomisjon ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsioon. Valitsuskomisjoni juhib riigihalduse minister, Omavalitsusliitude Koostöökogu** delegatsiooni juhivad Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees.

Pooled juhivad oma tegevuses Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõtetest, Põhiseaduse paragrahvidest 154 ja 157, Eesti Vabariigi seadustest, poolte poolt kinnitatud läbirääkimiste töökorrast, Valitsuskomisjoni ja omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2016. aasta riigieelarve osas läbirääkimiste lõpp-protokollis kokkulepitust, läbirääkimiste vaheprotokollis riigi eelarvestrateegia 2017-2020 osas kokkulepitust ja käesolevate läbirääkimiste käigus vastu võetud otsustest.

LÄBIRÄÄKIMISTE EESMÄRK JA LÄHTEALUSED

Omavalitsusliitude Koostöökogu ja Valitsuskomisjoni läbirääkimiste põhieesmärk on kohalikele omavalitsustele stabiilse, seadustele ning Euroopa kohaliku omavalitsuse hartale põhineva tulubaasi kindlustamine, mis tagaks kohalikele omavalitsustele seadustega ja seaduste alusel pandud ülesannete täitmiseks vajaliku tulubaasi ning võimaldaks kohalikuks arenguks vajalikud investeeringud ja omavalitsuste jätkusuutliku arengu.

Omavalitsusliitude Koostöökogu lähtealused läbirääkimistel:

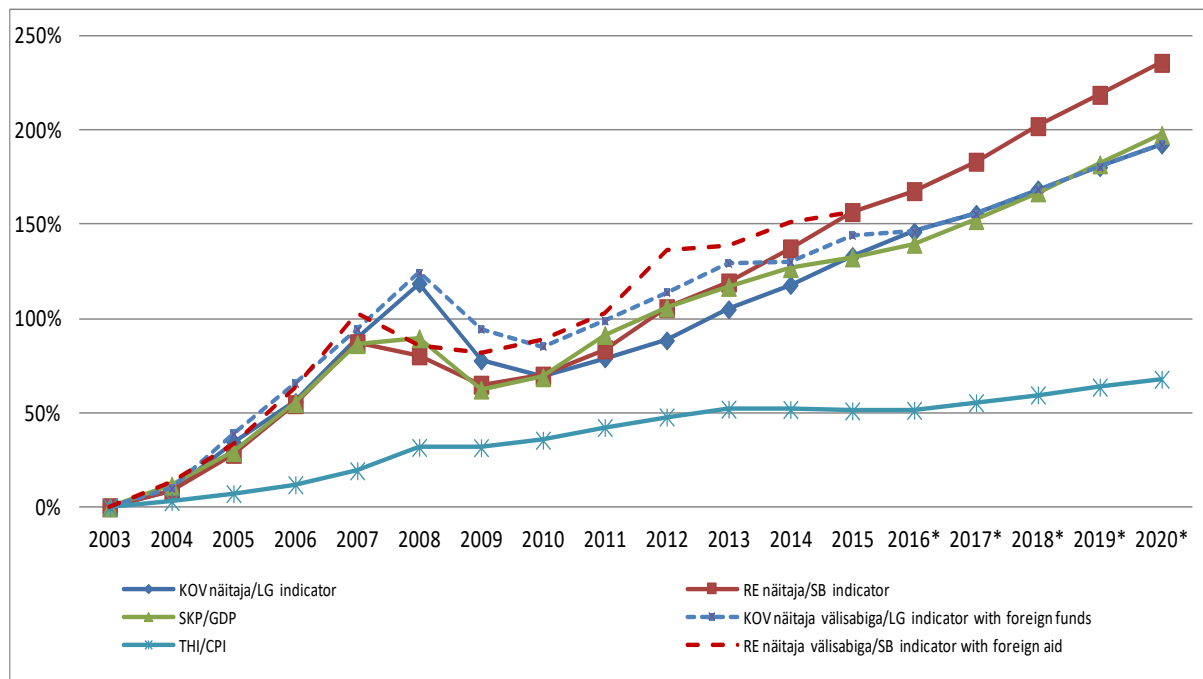
1. Kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel, kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine.
2. Riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks.
3. Kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine.
4. Enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu.
5. 2009. aastani kehtinud omavalitsuste spordi ja noorsootöö valdkonna ülesannete, koos nende kulude katteks kohalikku eelarvesse laekuva tulumaksu osa ja tasandusfondi taastamine 2009. aasta kärpete eelsele tasemele.
6. Kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest.
7. Kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel.
8. Omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strateegiadokumentides.

LÄBIRÄÄKIMISTE KÄIK JA TULEMUSED

Ülevaade valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste tulemustest ettepanekute osas, mis puudutavad 2017. aasta osas, mis puudutavad 2017. aasta riigieelarvet.

Eesmärk: Omavalitsustele iseseisva tulubaasi, regionaalse tasakaalustatuse ja kohaliku demokraatia suurendamine.

Joonis 1 KOV ja RE näitajate ning SKP ja THI muutuse võrdlus perioodil 2003-2020

RE näitaja = maksutulud – sotsiaalmaks

KOV näitaja = maksutulud, keskkonnatasud, tasandusfond, tulubaasilised toetused

Tabel nr 1 Kohalike omavalitsuste põhinäitajad

KOV EELARVED	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*
TULUD KOKKU	1 420	1 490	1 531	1 598	1 605	1 748	1 845	1 920	1 994
- Tulumaks ¹	665	724	788	853	910	952	1 011	1 064	1 118
- Maamaks ¹	59	57	59	58	59	59	59	59	59
- Kohalikud maksud	10	11	12	13	14	15	16	17	17
- Tasandusfond ²	72	74	75	75	76	76	76	76	76
KULUD KOKKU	1 422	1 563	1 530	1 569	1 593	1 823	1 881	1 963	2 043
Kassapõhine tasakaal	-2	-73	1	29	12	-75	-36	-43	-49
Tekkepõhine tasakaal*	-39	-83	-19	38	36	-80	-45	-51	-56
Võlakoormus	581	640	714	665	705	789	836	884	933
Likviidne vara	112	99	161	149	138	143	149	155	161
Suhtarvud ja kasvud									
KOV eelarve tulud SKP-s	7,92%	7,89%	7,75%	7,89%	7,68%	7,95%	7,93%	7,82%	7,70%
KOV tulubaas SKP-s	4,11%	4,22%	4,37%	4,58%	4,72%	4,68%	4,68%	4,64%	4,61%
KOV koondtasakaal SKP-s	-0,01%	-0,39%	0,00%	0,14%	0,06%	-0,34%	-0,15%	-0,17%	-0,19%
KOV koondvõlg SKP-s	3,24%	3,39%	3,61%	3,28%	3,38%	3,59%	3,59%	3,60%	3,60%
KOV eelarve tulud (% valitsussektori tuludest)	18,39%	16,00%	16,40%	16,39%	16,68%	15,55%	15,83%	15,65%	15,63%
KOV eelarve tulude kasv (v.e.a)	7,28%	4,93%	2,74%	4,39%	0,42%	8,94%	5,55%	4,08%	3,86%

KOV tulubaasi kasv (v.e.a)	6,74%	8,21%	8,17%	7,51%	6,26%	4,29%	5,74%	4,87%	4,74%
Riigieelarve puhastulud SKP-s	15,85%	16,05%	16,61%	17,52%	17,72%	17,82%	17,96%	17,95%	17,92%
Riigieelarve puhastulude kasv (v.e.a)	11,88%	6,64%	8,24%	8,12%	4,33%	5,82%	6,67%	5,50%	5,32%

* Prognosis sisaldab välisabi, huvitegevuse toetust, jäätmemajanduse toetust.

¹ Ei sisalda kavandatava liitsihtotstarbega maade maamaksu vabastuse kompensatsiooni 0,01 protsendi-punkti ja maamaksu laekumise vähenemist.

² Ei sisalda Riigikogus menetluses olevat keskkonnatasude muudatust.

Tabel 2. Poolte seisukohad omavalitsuste tulubaasi ning 2017. aasta riigieelarveliste eraldiste osas (€)

	2016		2017			
			KTK taotlus	Eelarve eelnõu	Kokkulepe	KTK lahkarvamus
1. Tulubaas						
KOV tulumaksuosa		11,6%	12,13 %	11,6%	Kokkulepet ei saavutatud	12,13 % + 43 milj. €
KOV tasandusfond¹		76 101 038	97 191 882	76 409 000¹	Kokkulepet ei saavutatud	97 191 882 +20 782 882
Keskkonnatasude jaotuspõhimõtte muutmise kompensatsioon ¹		308 149		0		
2. Eraldised riigieelarvest						
Meede nr 2. Haridusvaldkond						
Haridustoetus		237 370 537		242 750 000²		
- Palgavahendite osa		195 973 063				
- Kooli juhtimise osa		14 406 499				
- Koolilõuna toetus		17 536 338	samadel põhimõtetel ja ulatuses riigi üldhariduskoolidega.	aluseks on samad ühiku määrad kui 2016. a, õpilasepõhist toetust komponentide lõikes va õpetajate töötasu-toetus ei kavandata võrreldes kehtiva määrusega muuta		
- Õppekirjanduse toetus		7 600 537				
- Õpetajate ja juhtide täiendkoolitus		1 854 100				
- Õpilaskodude kohatoetus		2000 €/ koht				
- Riigieelarvest haridustoetuse hulgas investeeringuteks kavandatud toetus		0		0		
Ühisürituste ja aineseksioonide tegevuse toetus		1 171 159		1 171 159		
Toetus koolitranspordi rahastamiseks		0	15 000 000	0	Kokkulepet ei saavutatud	+15 000 000
Huvitegevuse toetus		0		5 700 000	Kokkulepe	
Meede nr 3. Sotsiaalvaldkond						
Toimetulekutoetusteks ja vajaduspõhine peretoetus		27 066 831		26 647 290	Kokkulepe	
KOV sotsiaaltoetuste ja -teenuste osutamise toetus		2 441 685		2 575 000	Kokkulepe	
Toimetulekutoetuse ja vajaduspõhise peretoetuse administreerimise		713 139		586 000	Kokkulepe	

hüvitis (riiklik ülesanne)					
Raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenus	0		2 650 000 ³		Jätkata läbi-rääkimisi
Meede nr 4. KOV kultuuri ja sporditoetused					
Toetused KOV kultuuriasutustele (raamatukogud, teatrid, linnaorkestrid)	4 475 810		4 475 810	Kokkulepe	
- rahvaraamatukogude teavikute soetamise toetus	1 805 829		1 805 829	Kokkulepe	
Ujumise algõpetuse programmi toetus	230 080		230 080	Kokkulepe	
Pühakodade säilimine ja areng	660 486		660 486		
Meede nr 5. Keskkonna valdkond					
Jäätmemajanduse arendamine	0		2 200 000		Tingimused ei ole sobivad
Riigimaade ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks	70 000	75 000	66 000		
Meede nr 6. Kohalike teede hoid					
Eraldised kohalike teede hoiuks	29 712 500	40 456 074	29 312 500	Kokkulepet ei saavutatud	40 456 074 +11 143 574
Meede nr 7. Regionaalvaldkond					
Ühinemistoetus	0		14 000 000 ⁴		
Kvoodiraha lasteaedade ja hooldekodude energiasäästu investeeringud	0		24 000 000 ⁵		Tingimused ei ole sobivad
Sündide ja surmade registreerimise toetus	20 000		21 000	Kokkulepe	
Väikesaarte toetus	415 426		415 426	Kokkulepet ei saavutatud	
Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetamiseks	119 000	150 000	119 000	Kokkulepe	
Pealinna funktsioonide teostamise toetamine	0		0		

¹ Ei sisalda Riigikogus menetluses olevat keskkonnatasude muudatust

² Summa täpsustub lähtudes KOV koolide õpilaste arvust EHS 10.11.2016 ja haridustoetuse kasvust, mis selgub riigieelarve menetlemisel.

³ Raha suunamine toetusfondi sõltub SHS muudatuse jõustumisest.

⁴ Prognosis. Kulu sõltub sellest kui paljud KOVid ühinevad

⁵ Prognosis. Kulu sõltub kvoodiraha laekumisest ja KOVide aktiivsusest projekte ellu viia 2017. a. Projektide vahendeid võib kasutada ka 2018.a

Tabel 3. Omavalitsusliitude Koostöökogu ja valitsuskomisjoni delegatsiooni fiskaalse mõjuga ettepanekud

I RAHANDUSE VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud																												
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs			Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus																								
<p>Ettepanek 1. Taastada 2009 aastani kehtinud omavalitsuste ülesanded spordi ja noorsootöö valdkonnas ja suurendada selleks kohalikele omavalitsustele riiklikest maksudest ja keskkonnatasudest laekuva tulu osa, sh üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määra.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2015</th> <th>2016 EA</th> <th>2017 kava</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tulumaksu %</td> <td>11,6</td> <td>11,6</td> <td>12,13</td> </tr> <tr> <td>Tulumaks (milj. €)</td> <td>852,54</td> <td>878</td> <td>965</td> </tr> <tr> <td>Kasv võrreldes eelmise aastaga</td> <td></td> <td>25,46</td> <td>87</td> </tr> <tr> <td>-majanduse kasvu arvel</td> <td></td> <td>25,46</td> <td>45</td> </tr> <tr> <td>maksu muudatuse arvel</td> <td></td> <td></td> <td>42</td> </tr> </tbody> </table>		2015	2016 EA	2017 kava	Tulumaksu %	11,6	11,6	12,13	Tulumaks (milj. €)	852,54	878	965	Kasv võrreldes eelmise aastaga		25,46	87	-majanduse kasvu arvel		25,46	45	maksu muudatuse arvel			42	<p>2015. aasta riigieelarve kohaselt oli kohalikel omavalitsustel kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 sätestatud ülesannete täitmiseks riiklikest maksudest ja riigieelarve eraldistest laekuvaid vahendeid 65,7 miljonit eurot ehk 6,6 % enam kui 2008. aastal. Seevastu riigieelarve maksulised tulud (ilma sotskindlustusmaksuteta ja muude edasiantavate tuludeta) kasvasid 2015. aastal võrreldes kriisieelse 2007. aastaga 841,1 miljoni euro ehk 32,8 %, mis tähendab seda, et kohaliku elu korraldamiseks mõeldud rahaliste vahendite kasv on 5 korda aeglasem kui keskvalitsuse korraldatavas tegevusvaldkonnas. Samal ajal riiklike maksude (käibemaks, aktsiisid) tõusuga on suurendatud teadlikult ka omavalitsuste kulu mis on mõjutanud oluliselt kohalike omavalitsuste põhiteenuste osutamist - teenuste kvaliteeti.</p> <p>Vt Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maomavalitsuste Liidu esmased ettepanekud Riigi eelarvestrateegia dokumendi aastateks 2017-2020 eelnõu koostamiseks http://portaal.ell.ee/18529</p>			<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Riigieelarve on nominaalses puudujäägis ning seetõttu on võimalik vahendeid juurde anda üksnes kõige olulisemate prioriteetide arendamise katteks. Nende tegevuste osas, kus ülesande täitjaks on KOV, suureneb ka nende tulubaas (nt huvitegevuse toetus, jäätmemajanduse arendamine, puudega laste teenused, energiasääst avalikes hoonetes). KOVidele on plaanis suunata ka arvestatav ressurss läbi ühinemistoetuste ja tegevuskulusid vähendavad toetusmeetmed nt koolivõrgu programm ning riigigümnaasiumide loomine. KOVidele suunatakse välisabi vahendeid. 2016. a on KOVide tulumaksu prognoositav laekumine 155 miljonit eurot ehk 21% suurem kui majandusbuumi tipus 2008. a. Samal perioodil on THI muutus olnud 17 protsendipunkti. Seega on KOVide ostujõud tulumaksu laekumise kaudu niigi suurenenud. KOV tulumaksu osa suurendamine suurendab veelgi tulukuse vahesid tasandusfondi mittesaaajate ja tasandusfondi saajate vahel. Vabariigi Valitsus otsustas 2019. a suurendada tulubaasi 15 mln eurot ja 2020. a 25 mln eurot võrreldes 2016. a.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
	2015	2016 EA	2017 kava																									
Tulumaksu %	11,6	11,6	12,13																									
Tulumaks (milj. €)	852,54	878	965																									
Kasv võrreldes eelmise aastaga		25,46	87																									
-majanduse kasvu arvel		25,46	45																									
maksu muudatuse arvel			42																									

<p>Ettepanek 2. Suurendada tasandusfondist (TaF) kohalikele eelarvete ühtlustamiseks eraldatavaid vahendeid.</p> <table border="1" data-bbox="188 322 828 660"> <thead> <tr> <th></th> <th>2015</th> <th>2016 EA</th> <th>2017 kava</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tasandusfond (TaF)</td> <td>75 484 737</td> <td>76 101 038</td> <td>97 191 882</td> </tr> <tr> <td>s.h. kaevandustasude kompenseerimine</td> <td>925 450</td> <td>308 149</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kasv võrreldes eelmise aastaga</td> <td></td> <td></td> <td>21 090 844</td> </tr> </tbody> </table>		2015	2016 EA	2017 kava	Tasandusfond (TaF)	75 484 737	76 101 038	97 191 882	s.h. kaevandustasude kompenseerimine	925 450	308 149		Kasv võrreldes eelmise aastaga			21 090 844	<p>Kohalike eelarvete tasakaalus hoidmiseks on vajalik ka tasandusfondi taastamine 2009 aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega. Arvestama peab sellega, et kaevandamisõiguse tasude muutmisega seotud tulude tasandamine ja selle kaudu tasandusfondi suurenemine ei ole ettepanekus kajastatud, kuid millega peab arvestama 2016 aastal keskkonnatasude seaduse eelnõu ettevalmistamise käigus.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Vabariigi Valitsuse prioriteet on ääremaastumise vähendamine. Selleks kavandatakse muudatusi tasandus-süsteemis. Eesmärk on vähendada tulukuse vahesid tasandusfondi mittedaavate ja tasandusfondi daavate KOVide vahel. RES-i protsessis taotleti tasandusfondi kogumahu suurendamist. Vabariigi Valitsus otsustas 2019. a suurendada tulubaasi 15 mln eurot ja 2020. a 25 mln eurot võrreldes 2016. a.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>
	2015	2016 EA	2017 kava															
Tasandusfond (TaF)	75 484 737	76 101 038	97 191 882															
s.h. kaevandustasude kompenseerimine	925 450	308 149																
Kasv võrreldes eelmise aastaga			21 090 844															
<p>Ettepanek 3. Muuta maamaksuseadust ja kaotada maamaksuseaduse alusel kehtestatud 100% maamaksusoodustus kaitstavate loodusobjektide loodusreservaatidesse ja sihtkaitsevöönditesse jäävale maale ning 50% maamaksusoodustus kaitstavate loodusobjektide piiranguvöönditesse ja hoiualadele jäävale maale. Maamaks tuleb tasuda kõigilt maadelt 100% liselt.</p>	<p>100% kohalikku eelarvesse laekuvast maksust, mis on osa kohalikele omavalitsustele pandud ülesannete kulude kattemehhanismi osa, seadusandja poolt iga-aastane vähendamine maksusoodustuse laiendamise tõttu ei ole vastuvõetav. Osa omavalitsuste võimalik tulu maamaksust on sellega vähenenud kuni 30%. Seadusandja poolt seatud maakasutuse piirangud ja maksusoodustused tuleb hüvitada riigieelarvest või leida muud võimalused maaomanikele tehtud piirangute ja kulude hüvitamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Väljatöötamisel on lahendus KOVidele looduskaitsealadest tingitud maamaksu vähenemise kompenseerimiseks.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>																
<p>Valitsuskomisjoni fiskaalse mõjuga ettepanekud</p>																		
<p>Fiskaalse mõjuga ettepanekud</p>	<p>Põhjendus ja maksumuse analüüs</p>	<p>KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus</p>																
<p>Ettepanek 1. KOVidele tagasi suunatavate kaevandamise õiguse tasu uue jaotusmudeli rakendamiseks: - võtta KOVidele laekuv kohalike maardlate kaevandamise õiguse tasu välja tasandusfondi valemist. - muudatuse negatiivsete mõjude leevendamiseks näha ette 8 a regresseeruv kompensatsiooni-mehhanism. - KOVide tulubaasi vähenemise vältimiseks liita muudatusest vabanev raha tasandusfondile.</p>	<p>Üleriigiliste ja kohalike maardlate liigituse kaotamise tõttu tuleb jaotusmudelit muuta, mis tähendab uusi tasakaalu punkte. Kaevandusõiguse tasu tasandusfondi valemis tulude alt välja võtmine tähendab, et kaevanduste avamine või sulgemine ei mõjuta tasandusfondi eraldise suurust.</p>	<p>KTK seisukoht: KTK nõustub Valitsusdelegatsiooni ettepanekuga</p>																

<p>Ettepanek 2. Tasandusfondi valemite töökohtade loomist ja maksutulude kasvatamist demotiveeriva mõju vähendamiseks seada tasandusfondi eraldise aastasele vähenemisele lagi 2% arvestuslikest kuludest.</p>	<p>Tulumaksu laekumise keskmisest kiiremini kasvamisest vähendatakse järgmistel aastatel osaliselt tasandusfondi toetust, et selle arvelt aeglasema tulude kasvuga KOVe järgi aidata. Tasandusfond väheneb osadel KOVidel ka elanike arvu muutuse tõttu. Elanike arvu vähenemisest tingitud tasandusfondi toetuse kiire kahanemine on reeglina tõsisem probleem, sest KOV peab hakkama pakutavaid teenuseid vähendama. Seetõttu on põhjendatud tasandusfondi toetuse vähenemine ajatada pikemale perioodile hoolimata seda põhjustanud tegurist. Valitsuskabinet otsustas meedet rakendada 2017. a algusest.</p>	<p>KTK seisukoht: Esitatud ettepanekut tasandusfondi valemite muutmiseks saab 2017. aasta osas rakendada juhul kui tasandusfondi kogusumma suureneb ümberjaotamise mõju summas.</p>
---	--	--

II. HARIDUS- JA NOORSOOTOÕ VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Tagada riigi ja kohalike omavalitsusüksuste (KOV) üldhariduskoolide rahastamisel võrdsed alused.</p>	<p>Üleriigilised omavalitsusliidud ei ole rahul erinevate rahastamispeerahastamisega munitsipaal- ja riigikoolide, sh hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste koolide osas. Haridustoetuse jaotuse alused on ühtsed kõigile kooli- ja erivajadustega koolidele ning toetavad riiklike õppekavade täitmiseks vajaliku õpivara kättesaadavuse.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Haridustoetuse põhialused on samad munitsipaal- ja eraüldhariduskoolide pidajatele. 2) Riigikoolidele ei anta haridustoetust. Lähtudes põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 katab munitsipaalkooli kulud kooli pidaja. Riigikoolide kulud kaetakse igaaastase riigieelarve seadusega Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala kuludest riigikoolidele ettenähtud mahus. KTK eriarvamus: Tuginedes Riigikontrolli 05.09.16 Riigikogule esitatud aruandele „Haridustoetuse kasutamine valdades ja linnades“ lk 5: „/.../ tuleb võtta põhimõtteline suund haridustoetuse sihtotstarbe kaotamise suunas, et muuta see omavalitsuste sihtotstarbeta tulubaasi osaks.“</p>
<p>Ettepanek 2. Kujundada õpetajate tööjõukulude maht haridustoetuses vastavalt töövõtjate esindusorganisatsioonide ja HTMi kokkuleppele ning kajastada toetuse summa läbirääkimiste lõpp-protokollis.</p>	<p>Õpetajate ja kooli juhtide tööjõukulud peavad olema arvestuslikult kaetud ning vastavalt poliitilisele otsusele suurenema kuni riigi keskmise palgani.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus (§76 lg 1) näeb ette, et õpetajate töötasu alammäära lepidavad kollektiivlepingu seaduses sätestatud tingimustel ja korras kokku töövõtjate esindajate ja valdkonna eest vastutav minister ja üleriigiliste kohaliku omavalitsuse</p>

		<p>üksuste liitude volitatud esindajad ning töötajate esindajana õpetajate registreeritud ühenduste volitatud esindajad.</p> <p>2) Senine praktika näitab, et omavalitsuste liitudel on puudunud volitused õpetaja töötasu alammäära läbirääkimisteks, ka koolijuhtide töö tasustamise alaseid kokkuleppeid omavalitsusliitude ja koolijuhtide esindajate vahel sõlmitud ei ole.</p> <p>3) Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2015-2019 on seadnud eesmärgiks tõsta õpetajate palk 120%ni keskmisest palgast.</p> <p>KTK eriarvamus: Kohalikud omavalitsused ei ole üleriigilistele liitudele (ELL, EMOL) andnud volitusi õpetaja töötasu alammäära läbirääkimiste pidamiseks .</p>
<p>Ettepanek 3. Lisada tugispetsialistide toetuse rahastamiseks vajalikud vahendid haridustoetusesse.</p>	<p>Tugispetsialistide finantseerimise küsimus on senini lahendamata vaidlus. ELL ja EMOL on oma seisukoha tugispetsialistide rahastamise osas korduvalt esitanud. Samas vahendid nende kulude katmiseks jäeti eraldamata</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>1) Tugispetsialistide teenuse korraldamine on jätkuvalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 37 lg 2 tulenevalt koolipidaja ülesanne.</p> <p>2) Keskvalitsuse poolt võimaldatud doteeritud teenuse kättesaadavus maakondlikes kompetentsikeskustes.</p> <p>3) Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 82 lg 3 võimaldab finantseerida vajadusel ka koolides töötavaid tugispetsialiste või osta teenuseid maakondlikelt keskustelt.</p> <p>KTK eriarvamus: Peame oluliseks märkida, et tugispetsialiste ei ole piisavalt haridusasutustes. Aastaid ei ole suudetud leida lahendust riikliku koolitustellimuse ja õpetajate täienduskoolituse baasil.</p>
<p>Ettepanek 4. Tagada HEV õpilastega koolide pidamine riigi poolt.</p>	<p>PGS § 2 lg 4 sätestab, et riik tagab koolide asutamise ja pidamise nägemis- ja kuulmispuudega õpilastele, liikumispuudega õpilastele, kellel lisaks liikumispuudele esineb täiendav hariduslik erivajadus, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilastele, toimetuleku- ja hooldusõppel olevatele õpilastele ning kasvatus eritingimusi vajavatele õpilastele.</p> <p>Hüvitada riigi poolt kuni vajalike õppekohtade tagamiseni KOVdele PGS § 2 lg 4 teises lauses sätestatud kohustuse täitmisega kaasnevad kulud.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>PGS § 2 lõikest 4 ei tulene riigile automaatset kohustust kanda KOV omandis oleva hariduslike erivajadustega laste kooli pidamise kulusid. KOV võib oma äranägemisel vastavaid koole ka ise asutada, et tagada lastele näiteks rohkem elukohale lähemal asuv kool kui riik seda tagada suudaks. KOKS § 6 lg 2 sätestab, et omavalitsusüksuse ülesanne on korraldada antud vallas või linnas koolieelseste lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest. Puudub õiguslik alus, millele tuginedes saaks KOV omandis oleva kooli pidamise kulusid riigilt välja mõista.</p>

		<p>KTK eriarvamus: Poliitilise tahte küsimus (– hoolida kõigist ühiskonna liikmetest)</p>
<p>Ettepanek 5. Suurendada õppevahendite soetamise toetust.</p>	<p>PGSi 2010.a muudatuste rakendamisel arutati välja õpikute ja õppevahendite tegelik maksumus, vastuoluliselt seadusega rakendati seda vaid 60% ulatuses. Toetus ei võimalda kindlustada õpilasi piisavalt õpikute ja õppevahenditega, mis on vajalikud riiklike õppekavade rakendamiseks ning õpikeskkonna kaasajastamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Keskvalitsus ei kata munitsipaalkoolide kulusid vaid annab õppekirjanduse toetust arvestusega iga üldhariduskooli õpilase kohta 57 €. 2) Perioodil 2015-2020 on planeeritud Euroopa Liidu struktuurifondide toetus ca 40 mln € digitaalse õppevara arendamiseks.</p> <p>KTK eriarvamus: Jääme esitatud selgituse juurde ning peame oluliseks, et digipädevuse kasvu eesmärgil arendatakse IKT taristut terviklikult.</p>
<p>Ettepanek 6. Tagada toetus koolilõunakulude katmiseks samadel põhimõtetel ja ulatuses riigi üldhariduskoolidega.</p>	<p>KOVdele eraldatakse vaid üldhariduskoolide koolilõunakulude katmise toetust, samas HTM katab riigikoolide koolilõuna kulud kulupõhisena, tagades kõigile õpilastele tasuta koolilõuna. Seega, toimub õpilaste ebavõrdne kohtlemine, mis on taunitav.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Riik ei kata koolilõuna kulusid vaid annab toetust iga põhikooli- ja gümnaasiumi statsionaarses õppes õppiva õpilase kohta 136,5 € aastas. 2) Koolilõuna toetuse kasutamine ja otsused koolilõuna kulude katmiseks on koolipidaja pädevuses.</p> <p>KTK eriarvamus: Tuginedes Riigikontrolli 05.09.16 Riigikogule esitatud aruandele „Haridustoetuse kasutamine valdades ja linnades“ lk 5: „/.../ tuleb võtta põhimõtteline suund haridustoetuse sihtotstarbe kaotamise suunas, et muuta see omavalitsuste sihtotstarbeta tulubaasi osaks.“.</p>
<p>Ettepanek 7. Suurendada toetust õpilas- ja noorteürituste ning aineühenduste tegevuse rahastamiseks maakondlike omavalitsusliitude kaudu.</p>	<p>Toetus on jäänud 2009. a tasemele ja ei vasta tegelikult vajalikele kulutustele. KOVD on rahastanud antud ülesannet teiste kulude arvelt. Toetus peab alates 2017. a suurenema igal aastal vähemalt prognoositud inflatsiooni võrra. Märgime, et 2009. a riigieelarve vähendamisega võeti KOVDelt kohustus tegeleda noorsootöö- ja spordiküsimustega. Täpsustada riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu tingimusi maakondlikele omavalitsusliitudele. Vahendite jaotusel lähtuda vastavalt 7-26 aastaste füüsiliste isikute arvust.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Iga-aastased toetuslepingud sõlmitakse maakondlike omavalitsusliitude ja 4 suurema linnaga. 2) Toetuse jaotuse ja kasutamise tingimused on iga-aastaselt lepingupartneritega läbi räägitud. 3) Keskvalitsus annab toetust mitte ei kata kulusid, seadusandlikku kohustust antud toetust lepingupartneritele eraldada ei ole. Riigieelarvelise toetuse kogumahtu ei ole kavandatud suurendada (2015.a. 1,67 mln eurot), kohaliku ja piirkondliku tasandi tegevused toimuvad keskvalitsuse ja omavalitsuste toetusel.</p> <p>KTK ettepanek: Võimalusel anda ülevaade maakondlike omavalitsusliitude tegevusest lepingute täitmisel ja toetuse kasutamisest.</p>

<p>Ettepanek 8. Suurendada riiklikult toetatavate õpilaskodude ülalpidamiseks riigieelarvelisi vahendeid</p>	<p>Õpilaskodude riiklikult toetatavate kohtade maksumus (2000 € toetatava koha kohta) ei vasta ammu esialgselt kavandatud põhimõtetele, KOVd rahastavad oma vahenditest lisaks. Täpsustada riiklikult toetatavate õpilaskodu kohtade arvu suurendamise võimalust ning kohtade jaotust.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) Riik ei kata õpilaskodude ülalpidamise kulusid vaid annab õpilasepõhist kohatoetust. 2) Riigieelarvelise toetuse kogumahtu ei ole kavandatud suurendada (2016.a. 1,2 miljonit eurot).</p> <p>KTK eriarvamus: Info võetud teadmiseks, et temaatilise kontseptsiooni koostamine ei ole HTMi prioriteet. Rahastamise tingimuses 1. nov nõue ei ole sobiv.</p>
<p>Ettepanek 9. Kavandada vastavalt PGS-ile toetus õpilaste transpordi rahastamiseks alates 2017. a mahus vähemalt 15 MEUR</p>	<p>KOVd kulutavad aastas ligikaudu 20 MEUR õpilaste kooliveole (piletite kompenseerimine, avalike liinide doteerimine, oma transpordi kulud, tellitud transpordi kulud). Tuludes selleks vahendeid pole ette nähtud. Seoses koolivõrgu muutustega, eriti gümnaasiumide osas, suurenevad kulud transpordile veelgi. Riik peab võtma kaasvastutuse, lisama haridustoetuse valemisse täiendava komponendi ja eraldama KOVdele vähemalt poole kulude mahus toetust õpilaste koolitranspordi kulude katmiseks. (jaotussüsteem töötada välja vastavalt transpordi vajavate õpilaste arvule).</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: 1) KOV ülesandeks on KOKS § 6 lõike 1 järgi korraldada elanike sh õpilaste valla- ja linnasisest transporti. Õpilaste transport on maakondliku ühistranspordi selgroog ning riigi poolset dotatsiooni kasutatakse vajalikus mahus õpilaste transpordi korralduseks. Transpordi arengukavas ja selle rakenduskavas planeeritakse iga-aastased riigieelarvelised toetused maakondadele ühistranspordi sh õpilaste transpordi korralduseks. 2) Valitsusliidu leppe alapunkti 13.28 lähtudes tagatakse kooskõlas ümberkorraldustega koolivõrgus õpilaste vajadustele vastava ühistranspordiga et toetada Eesti elukestva õppe strateegia 2020 koolivõrgu programmi elluviimist. Riigigümnaasiumite õpilaste sõidutoetust käsitlevad mahud kajastatakse 2017 HTMi eelarves.</p> <p>KTK eriarvamus: Tagada munitsipaal- ja riigigümnaasiumite õpilaste võrdne kohtlemine sõidutoetuse osas.</p>
<p>Valitsuskomisjoni fiskaalse mõjuga ettepanekud</p>		
<p>Fiskaalse mõjuga ettepanekud</p>	<p>Põhjendus ja maksumuse analüüs</p>	<p>KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus</p>
<p>Ettepanek 1. Õpetajate palgakasv on prioriteet</p>	<p>Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi eesmärk on tõsta õpetajate keskmine palk hiljemalt 2019 aastaks 120%-ni keskmisest palgast. Riigieelarveline õpetajate töötasutoetus kasvab, lõplik summa selgub riigieelarve menetlemise käigus. Omavalitsuste eestvedamisel ja riigi koolivõrgu korrastamise meetmete toel (koos omafinantseeringuga 241 mln) optimeeritakse kooli-</p>	<p>Kokkulepe: Läbirääkimiste osapooled aktsepteerivad õpetajate palgakasvu prioriteetsust.</p> <p>KTK eriarvamus: Tuginedes Riigikontrolli 05.09.16 Riigikogule esitatud aruandele „Haridustoetuse kasutamine valdades ja linnades“ lk 5: „/.../ tuleb võtta põhimõtteline suund haridustoetuse sihtotstarbe kaotamise suunas, et muuta</p>

	võrku, et viia õppekohtade arv vastavusse demograafiliste muutustega ja panustada majanduskuludest vabanevat ressursi enam sisulistesse tegevustesse sh õpetajate palgakasvu.	see omavalitsuste sihtotstarbete tulubaasi osaks.“.
Ettepanek 2. Digipädevuse kasvu eesmärgil arendatakse IKT taristut, et tagada innovaatiliste IKT baaslahendustega tõhus ning jätkusuutlik tugi haridusasutuste õppeprotsessile.	Riik toetab perioodil 2017–2020: 2.1 üldhariduskoolide kohtvõrkude renoveerimist ja rajamist (13,2 mln) võimaldades 100Mbit ühenduse. Omavalitsustelt kaasfinantseeringut ei eeldata. 2.2 kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamist ja õppevahendite ühiskasutuse korraldamist (40 mln €). 2.3 õpetajale tööks vajalike seadmete uuendamist ja põhikoolide e-hindamisvõimekuse arengut (4 mln €).	Kokkulepe: Läbirääkimiste osapooled peavad oluliseks, et digipädevuse kasvu eesmärgil arendatakse IKT taristut terviklikult.
Ettepanek 3. Huvitegevuse ja huvihariduse kättesaadavuse ja mitmekesisuse parandamiseks näha KOVidele ette huvitegevuse ja huvihariduse toetus.	Riigieelarves on kavandatud 1.septembrist 2017. a 5,7 mln eurot ja alates 2018. a 14,25 mln eurot. Selle jaotamisel võetakse arvesse sotsiaalmajandusliku kättesaadavuse ja regionaalse paiknemise parameetrid. Toetusüsteemi rakendamise eelduseks on noorsootöö seaduse muudatuste vastuvõtmine.	KTK eriarvamus: Juhime tähelepanu, et Riigi eelarvestrateegias 2017-2020 p 2.10.2.Haridus ja ka p 2.11.1. kultuur alalõigus: „Olulised tegevused 2017-2020 eesmärki täitmiseks“ puudub viide noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsiooni rakendamise kohta. Seega puudub KOVidel kindlus toetussüsteemi edasise jätkusuutlikkuse osas.

III. SOTSIAALVALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. Kavandada riigieelarves ette piisavad vahendid ravikindlustuseta isikutele esmatasandi arstiabi kättesaadavuse tagamiseks.	Põhiseadusest tulenev kõigi elanike õigus tervise kaitsele	Valitsuskomisjoni seisukoht: 2017. a riigieelarvesse lisanduvaid vahendeid kindlustamata isikute esmatasandi arstiabi kättesaadavuseks planeeritud ei ole. Rahandusministeeriumi ja Eesti Haigekassaga analüüsid ravikindlustuse jätkusuutlikkust, kus vaadati ka erinevate sihtgruppide ja teenuste rahastamist ning kättesaadavust tulevikus. Analüüsi tulemus oli Vabariigi Valitsuses arutelul juulis 2016, kus anti Sotsiaalministeeriumile koostöös Eesti Haigekassaga ja Rahandusministeeriumiga ülesandeks analüüsida ravikindlustuskaitseta inimeste kindlustuskaitse puudumise põhjuseid ja võimalusi tagada ravikindlustuskaitse võimalikult paljudele inimestele. Analüüsi tähtaeg on 2017 I pa.

		<p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Kuna ka ravikindlustuseta abivajavat inimest ei saa jätta abita, siis maksavad nende eest KOVID, mis on kohati üsna suur kulu. Viidatud analüüsi ei ole KOVIDele tutvustatud.</p>
<p>Ettepanek 2. Tagada kvoodipagulastega seotud sundkuldude katmine kohalikele omavalitsustele täies ulatuses</p>	<p>Analüüsida KOVIDe kogukulu kvoodipagulaste vastuvõtul ja töötada välja süsteem kõigi kaasnevate kulude katmiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Eesti võtab ümberasustamise ja -paigutamise raames kahe järgmise aasta jooksul vastu ~550 inimest Itaaliast, Kreekast ja Türgist. Iga reaalselt vastuvõetud inimese tuleb kaasa EL poolne ühekordne toetus 6000 eurot (ümberasustamise puhul 10 000 eurot). VV otsusel suunatakse toetus rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtmist toetavate tegevuste toetamiseks. KOVID-i, kuhu vastuvõetud rahvusvahelise kaitse saaja elama paigutatakse, toetatakse ühekordselt 3000 euroga. Toetuse eraldamise eesmärgiks on toetada KOVID-i ümberasustamise ja -paigutamise raames vastuvõetud rahvusvahelise kaitse saajate toimetuleku ja kohanemise toetamise eesmärgil läbiviidud tegevuste elluviimisel. Toetusega eraldamisega ei kaasne vahetut aruandluskohustust.</p> <p>KTK arvamus: KTK võtab info teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Kaaluda riigi võimalusi toetada omavalitsusi sotsiaalelamispindade ehitamiseks ja puuetega isikute eluruumide kohandamiseks.</p>	<p>Kohalikel omavalitsustel eelarvete pingelisuse tõttu ei piisa omavalitsustel vahendeid sotsiaalelamuehituseks ja puuetega inimestele eluruumide kohandamiseks</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: KOVidele eraldatakse toetusfondi kaudu sotsiaaltoetuste ning -teenuste osutamise toetust, mida on võimalik kasutada muuhulgas sotsiaalteenuste (sh eluruumi tagamise teenus) käivitamise ja arendamise kuludeks, samuti jooksvaks remondiks kohaliku omavalitsuse üksuse hallatavates ruumides. Sotsiaalministeerium on planeerinud eluruumide kohandamise toetamist esmalt läbi katseprojekti rakendamise koostöös Tallinna linnaga. Saadud kogemust kasutatakse põhiprojekti rakendamiseks, kus avatud taotlusvoorus on kohalikel omavalitsustel võimatus taotleda toetust eluruumide kohandamiseks ning vastavat nõustamist ja hinnanguid Astangu Kutser rehabilitatsiooni Keskuselt.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde. Sotsiaaltoetuste ning -teenuste toetus on sotsiaalelamispinna ehitamiseks või eluruumide kohandamiseks liiga väike.</p>

<p>Ettepanek 4. Eraldada toetusfondi kaudu KOVidele vahendid eestkostetöö rahastamiseks.</p>	<p>Perekonnaseaduse § 192 lg 4 kohaselt võib riik ette näha täiendavaid rahalisi toetusi eestkoste teostamiseks ja kehtestada eestkostjale tasu maksmise ja täiendavate kulude hüvitamise korra. Kulude hüvitamist kohalikele omavalitsustele § 191 lg 2 kohaselt ei ole ette nähtud, mis aga ei kehti tasu maksmise kohta.</p> <p>Tavalise füüsilisest isikust eestkostja töö on väiksem, kui seda on hakatud eeldama kohalikult omavalitsuselt ning eestkostetöö keerukuse ja teatava ärahirnutamise tõttu (et eestkostjana peab eestkostetava võlad kinni maksma ja vastutama tema õigusrikkumiste ja sellega tekitatud kahju eest) loobuvad eestkostjaks hakkamast ka pere liikmed. See on toonud suurema koormuse kaasa KOVidele eestkostjaks hakkamiseks.</p> <p>Sisuliselt on eestkostjast tehtud veelgi enam tasuta õigusabi, kui seda on tasuta riigi õigusabi, mille taotleminegi on paljudele inimestele keeruline. Kohtud saadavad KOVidele sellekohaseid kirju, et omavalitsus peaks jälgima, kuna lõppeb kellegi eestkostja ametiaeg, koostama eestkostja eest avalduse kohtule eestkoste pikendamiseks, seletama eestkostjale tema kohustusi ja andma nende täitmisel nõu, koostama kohtule avaldusi eestkostja eest eestkostetava varaga tehingute tegemiseks, jälgima eestkoste teostamist, tegelema eestkostjatega, kes pole kohtule aruandeid esitanud ja neid välja nõutama või ise koostama eestkostja eest, sest neid ei osata täita. Sellega on perekonnaseadusesse ja tsiviilkohtumenetluse seadusse kirjutatud ühest väikesest ülesandest kohtumenetluses: andma kohtule hinnang eestkostja sobivuse kohta ja koguma kohtu korraldusel eestkoste seadmiseks vajalikud andmed, tehtud omaette suur töövaldkond ja hunnik ülesandeid kohalike omavalitsuste jaoks. Omavalitsused on iseenesest valmis neid ülesandeid täitma ja teevadki seda, kuid selline riiklik ülesanne peab olema eraldi rahastatud, sest seda ei suuda enam sotsiaaltöötajad oma põhitöö kõrvalt teha ja omavalitsused peab palkama uusi ametnikke.</p> <p>Selle aasta jaanuaris viis Justiitsministeerium läbi auditi eestkoste järelevalve korralduse üle maakohtutes ja tegi kohalike omavalitsuste hulgas küsitluse. Auditi eesmärk sõnastati:</p> <p>1) Kas kohalikel omavalitsustel on oma roll eestkoste järelevalve</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Jätkatakse läbirääkimisi.</p>
---	---	--

	<p>toimingutes, kuigi seadus neid selleks ei kohusta?</p> <p>2) Kui palju ja kas teevad kohalik omavalitsus kui eestkostja ning KOV kui oma piirkonna füüsilisest isikust eestkostjate abiline ja kohus omavahel koostööd?</p> <p>Kogu seda töökoormust hinnates, milles lastekaitsetöö kõrval selgelt tõusetub uute ametnike palkamise vajadus eestkostetöö tegemiseks, siis leiame, et riik peab arvestama, et seda eestkostjate abiliste tööd ei saa teostada tasuta, muu sotsiaaltöö ja kohalike omavalitsuste kohustuslike ülesannete arvelt. Kohalike omavalitsuste ülesanded eestkostes on seadustes sõnastatud kordades väiksemas mahus: andmete kogumine eestkoste seadmise kohtumenetluse ja teatud juhtudel ise eestkostja olles, kuid järjest suurenevas mahus kohtute eestkoste järelevalve ülesandeid täites ja kohtute poolt seatud kohustustega koostada inimeste eest avaldusi ja aruandeid kohtutele, lisaks järjest suurenev kohalike omavalitsuste eestkostele määratud inimeste hulk tingib omavalitsustel vajaduse selleks riigilt tasu maksmise regulatsiooni oodata, mis võimaldaks tegelike kulude hüvitamist, eriti just toimingute eest, mis pole eestkoste teostamine, vaid kogu see abistav funktsioon.</p>	
Valitsuskomisjoni fiskaalse mõjuga ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Riigieelarve seaduse nõuete täitmiseks ja sügava puudega laste teenuste parandamiseks suunata maavalitsuste kaudu jaotatava lapsehoiuteenuse toetus ja lisanduv sügava puudega laste lapsehoiuteenuse toetus KOVide toetusfondi.</p>	<p>Riigieelarve seaduse § 48 käsib valemipõhised toetused hõlmata toetusfondi süsteemi. Riikliku lapsehoiu teenuse rahastamise fookust muudetakse ja KOVidele antavat raha võib hakata kasutama nii lapsehoiu teenuse tagamiseks kui ka muudeks puudega laste teenusteks. Vastav SHS muudatus on hetkel menetluses ja kavatakse jõustada 2016.a sügisel.</p>	<p>KTK seisukoht: ELL ja EMOL on esitanud antud küsimuses oma seisukohad eelnõu kooskõlastamise käigus.</p>
<p>Ettepanek 2. Viia toetusfondi üldhoolduse rahastamine isikute osas, kes asusid hooldekodusse elama enne 01.01.1993</p>	<p>Isikuid, kelle eest riik täna tasub üldhooldekodu teenuse eest on 21 ning asuvad kuues KOV-is, eelarve ca 100-130 tuh € aastas. Vanuri kohta määratav toetus saab olema ühtses määras ja arvesse ei võeta konkreetse hooldekodu teenuse maksumust.</p>	<p>KTK seisukoht: nõustub ettepanekuga</p>

IV. KULTUURI- JA SPORDI VALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Eraldada vahendeid kohaliku omavalitsuseüksuste (KOVde) omanduses olevate kuid sisuliselt üleriigiliste objektide arendamiseks,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kultuuriobjektidele: Tallinna Loomaaed, Tallinna Lauluväljak; - Spordiobjektidele: Kalevi spordihall, Kadrioru staadion, Tondiraba spordikompleksi ujula ehitamine. 	<p>Arvestades asutuste riiklikku tähtsust on hädavalik ka riigipoolne suurem toetus, et tagada asutuste areng. Investeeringute tegemisel antud objektidesse on vajalik lisada linnapoolsele panusele teatud protsent riigieelarvest eraldatavaid vahendeid.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Kultuuriministeeriumi prioriteet number üks on Kalevi staadion ja selles osas on esitatud ka lisataotlus Rahandusministeeriumile. KTK seisukoht: Omavalitsusliitude KTK esitab Tallinna Loomaia teemaatika ka üldises valitsuskomisjonis</p> <p>Kokkulepe: Otsitakse edasi sobivaid lahendusi üleriiklike objektide arenduste rahastamiseks. KOV investeeringute osas jätkatakse sõlmitud kokkulepete täitmist.</p>
<p>Ettepanek 2. Suurendada vahendeid ujumise algõpetuse läbiviimise kulude katmiseks, so kavandada 2017. a selleks vähemalt 1,93 MEUR.</p>	<p>Vastavalt Siseministeeriumi pääste- ja kriisireguleerimispoliitika osakonna eestvedamisel koostöös erinevate osapooltega on valminud memo – ujumise algõpetuse meetodika arendamine ja rahastus, mis on esitatud seisukoha kujundamiseks/otsustamiseks SiMi, KuMi, HTMi ja SoMi juhtkondadele</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Vajadus vahendite juurdelisamiseks on olemas ja põhjendatud. Valminud on nelja ministeeriumi (KuM, SiM, HTM ja Rahandusministeerium (RAM)) memorandum valitsuskabinetile meetodika ja rahastamise heakskiitmiseks. KTK seisukoht: Toetab ministeeriumite ühistaotlust.</p> <p>Kokkulepe: Toetus püsib vähemalt samal tasemel, mis varem, kuid KuM esitas koostöös teiste ministeeriumitega ettepaneku valitsusele ujumise algõppele lisaraha saamiseks.</p>
<p>Ettepanek 3. Suurendada toetust kirikute renoveerimiseks seadmata toetuse eraldamisel territoriaalseid piiranguid.</p>	<p>Programmi „Pühakodade säilitamine ja areng“ toetused on eelkõige suunatud avariiliste katuste ja konstruktsioonide remondiks. Programmi toetuse taotlejate sihtgrupp on Eestis registreeritud kogudused jt pühakodade omanikud ja/või valdajad ning volitatud esindajad. Taotluste esitamise ja läbivaatamise kord on kehtestatud kultuuriministri 28.11.2013 käskkirjaga nr.371. Vaja on suurendada riigieelarvelisi toetusi väljaspoolt pühakodade programmi.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Eraldi toetamist ei pea otstarbekaks, selleks on avatud toetusprogramm „Pühakodade programm“, mis ei ole territoriaalsete piirangutega. Toetusprogrammi maht on ca 660 tuhat eurot.</p> <p>KTK eriarvamus: Pühakodade programm rahastab vahendite vähesuse tõttu vaid avariilisi objekte kokkulepitud järjekorras.</p>

<p>Ettepanek 4. Suurendada vahendeid rahvaraamatukogude teavikute soetamiseks ja raamatukogude infosüsteemi arendamiseks. Kavadada 2017. a teavikute soetamiseks 10% vahendeid enam.</p>	<p>Eraldised rahvaraamatukogudele on samal tasemel püsinud 2009. a, mis ei ole piisav valdkonna rahastamiseks. Seetõttu on KOV eelarvete koormus järsult suurenenud.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: KuM on käesoleval 2016. aastal suurendanud teavikute ostmiseks eelarvevahendeid 2,5% võrra (võrreldes 2015 aastaga) sisemiste ressursside arvelt. Ministeerium peab teavikute soetamise toetamise suurenemist vajalikuks ka tulevikus. Jätkatakse toetamist vähemalt senises (ca 1,8 mln eur) mahus.</p> <p>KTK arvamus: KTK võtab Valitsuskomisjoni seisukoha teadmiseks.</p>
<p>Ettepanek 5. Jätkata kooride-, rahvatantsurühmade, orkestrite, harrastusteatrute tegevuse toetamist riigieelarvest</p>	<p>KOVdel puuduvad eelarvelised võimalused antud tegevuse toetamise suurendamiseks</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Vahendeid selleks otstarbeks ei ole planeeritud vähendada. Jätkatakse toetamist vähemalt senises (ca 2,7 mln eurot, millele lisanduvad projektipõhised toetused läbi Hasartmängumaksu Nõukogu ja Eesti Kulturkapitali) mahus.</p> <p>Kokkulepe: Jätkatakse toetamist samas mahus. RE 2017 koostamise protsessis kindlasti vaadatakse jällegi üle ja võimalusel leitakse lisavahendeid sisemiste ressursside arvelt.</p>

V. MAJANDUSE VALDKOND, V.I. TEEHOID JA TRANSPORT

Omaavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud						
Fiskaalse mõjuga ettepanekud		Põhjendus ja maksumuse analüüs		Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus		
<p>Ettepanek 1. Tulenevalt Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammist tuleks suurendada ka kohalike teede hoiuks eraldavate vahendite mahtu.</p>		<p>Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6 protsenti. Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks riigieelarvest 40 456 074 €, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt. Taotleme teehoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteedele teehoiukavas kavandatud mahtude kasvule.</p>		<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: RES 2017-2020 projekti kohaselt on kohalike teede tee-hoiutoetuseks kavandatud 28 mln € igal aastal. RES 2017-2020 koostamise käigus esitas MKM lisataotluse avalikult kasutatavate kohalike teede toetuse suurendamiseks 5 mln võrra. Lisataotlust ei rahuldatud. RES 2017-2020 läbirääkimiste käigus suurendati kohalike teede toetust 1,3 mln € võrra. Iga-aastane kohalike teede toetus moodustab nüüd 29,3125 mln €.</p> <p>KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.</p>		
	2015				2016 EA	2017 KTK taotlus
Eealdis kohalike teede hoiuks TF mln.€	24,7145				29,7125	40.4561
MKM valitsemisalas projektipõhiselt	2,608725					

<p>Ettepanek 2. Leppida kokku ja seadustada linnalisi asulaid läbivate teede omandivorm ja teehoiu rahastamine.</p> <p>Alustada olemuslikult linnu/valdu läbivate riigimaanteed, sh. TEN-T võrgustikku kuuluvate maanteed hoiu rahastamisega riigieelarvest</p>	<p>Olemuslikult riigimaanteed ja riigile strateegiliselt tähtsate transpordiobjektide ühendusteena tuleb nende korrashoidu finantseerida riigieelarvest selleks eraldi kavandatavate vahendite arvel.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>Transpordi arengukava 2014-2020 üheks eesmärgiks on teede omandipõhise jaotuse ja finantseerimise põhimõtete täpsustamine.</p> <p>Maanteeametile on pandud ülesandeks hiljemalt 2018. a IV kvartaliks töötada välja ettepanekud, millistel põhimõtetel jaotatakse teid riigi-, kohaliku omavalitsuse ning erateedeks ning kuidas toimub pikas perspektiivis nende hoiu rahastamine.</p> <p>Lisaks, alates 2004. aastast käsitletakse riigisisest planeeritavate programmide alusel kavandatud välisvahendeid riigieelarve osana.</p> <p>Riik on näinud ette võimaluse taotleda 85% toetust suurematel linnadel (Tallinn, Tartu, Narva) neid läbivate TEN-T teede rekonstrueerimiseks, mida kasutavad nii kohalik- kui transiitliiklus. KOVid on Vabariigi Valitsusele esitanud projektid, millele toetust soovitakse saada ning VV on 19.02.2015 KOVide poolt esitatud projektide toetamise kinnitanud.</p> <p>KTK seisukoht: Võtame Valitsuskomisjoni selgitused teatavaks. Tuleme küsimuse juurde tagasi järgmise aasta eelarveläbirääkimistel.</p>
<p>Ettepanek 3. Finantseerida riigieelarvest linnade ja valdade haldusterritooriumil asuvate ühistranspordi infrastruktuuri osaks olevate bussipeatuste (samuti raudteejaamad/peatused) taristu väljaehitamist ja sisustamist marsruutidel, mida linna- või vallaliinibussid ei läbi.</p>	<p>Liikumisvõimaluste tagamine kõigile elanikele on üleriigiline prioriteet.</p> <p>Riigipoolne toetus peaks hõlmama ka investeringutoetusi selliste ühistranspordi tugisüsteemide arendamiseks ja infrastruktuuri kaasajastamiseks (peatuste väljaehitamine, ümberistumisterminalide rajamine), mis ei ole seotud linna/vallasise ühistranspordi korraldamisega, kuid on oluline väljaspool linna/valda elavate elanike liikumisvõimaluste tagamiseks.</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht:</p> <p>Ühistranspordi arenguga seotud investeringud on üks prioriteetseid suundi EL-i vahendite kasutamisel. Investeringuid nii veeremisse, taristusse kui infosüsteemidesse on tehtud ja tehakse Ühtekuuluvusfondist ja Euroopa Regioonalaarengufondist.</p> <p>Eraldi on rakendamisel perioodist 2014-2020 meede KOVidele raudteepeatuste ühendamiseks kohaliku liiklusega, kust KOVidel on võimalik taotleda erinevatele projektidele 85% suurust toetust, mis on suunatud just omavalitsusüksuste elanike liikumisvajaduste rahuldamiseks.</p> <p>Lisaks on suurmahulisi investeringuid ühistranspordi teostatud saastekvootide müügist laekunud vahendite eest</p>

		KTK arvamus: KTK võtab Valitsuskomisjoni seisukoha teadmiseks.
Ettepanek 4. Luua kompensatsioonimehhanism aktsiisitasude kulude katmiseks kohalikele omavalitsustele, kes osutavad ühistranspordi teenust.	Riigi poolsed otsused kütuseaktsiisi järkjärgulisest tõstmisest mõjutavad oluliselt ühistransporditeenuse kallinemist, mille peab katma kas ühistranspordi tellija või sõitja. Transpordi arengukava 2014 – 2020 meetmes 1.3 (Säästlikuma liikumisviisi eelistamine) seatud eesmärkide saavutamiseks on väga oluline ühistranspordi eelisarendamine eesmärgiga vähendada erasõidukite kasutamise vajadust ning liiklusega kaasnevaid negatiivseid keskkonnamõjusid. Kütuse aktsiisist tuleneva hinna kallinemine seab ühistranspordi eelisarendamise raskesse olukorda ning sellest tulenevalt võivad ka arengukava eesmärgid täitmata jääda. Ja mis kõige olulisem, mõjutab see otseselt elanikkonna gruppi (ühistranspordikasutajaid), kes kasutavad keskkonnasäästliku liikumisviisi.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Valla- või linnasisese ühistranspordi korraldamine kohaliku omavalitsuse poolt on KOKS § 6 lõike 1 kohaselt omavalitsuse põhiülesanne. Seega peab kohalik omavalitsus, kes valla- või linnasisest ühistransporti korraldab, katma ka kõik teenusega seotud kulud. Seda sarnaselt muude kulude muutmisele. Seda eeldusel, et kasvavaid kulusid ei kompenseerita piletihindade muutmisega. KTK eriarvamus: Valitsuskomisjoni seisukoht ei ole korrektne, KOKS § 6 ei otsustatud tuumikülesannete rahastamist. Puudub tõendusmaterjal, et selleks ülesandeks oleks kohalikele omavalitsustele vahendid tulubaasi suunatud.
Ettepanek 5. Lülitada Aegna, Naissaar püriasustusega väikesaarte loetelusse täiendades Püriasustusega väikesaarte seaduse § 2 lg. 3 ning tagada vastavate laevaliinide toimimiseks riigipoolne toetus.	Aegna saarel on juba aastaid püriasustus ning seetõttu peaks Aegna kuuluma eelnimetatud loetellu. vt. ka Tallinna taotlust https://oigusaktid.tallinn.ee/?id=savepdf&aktid=109724	Valitsuskomisjoni seisukoht: Rahandusministeerium on algatanud püriasustusega väikesaarte seaduse muudatuse sätestamiseks seaduses kriteeriumid saarte arvamiseks püriasustusega väikesaarte toetuse saajate nimistusse. 2017.a-ks seadus veel ei jõustu ning mõju riigieelarvele räägitakse läbi 2018-2021 RES planeerimisel. Saarte lisamisega nimistusse, ilma väikesaarte toetuse või ühistranspordi dotatsiooni suurendamiseta, kaasneb negatiivne mõju senistele püriasustusega väikesaartele läbi toetuste saarekohase vähenemise. Täpsemad ettepanekud ja seaduse muudatused koos mõjuga eelarvele räägitakse läbi eelnõu töörühmas, kuhu kaasatakse väikesaarte esindajad. KTK eriarvamus: KTK jääb oma ettepaneku juurde.
Ettepanek 6. Riigipoolse toetuse andmine kohalikele omavalitsustele ühtse piletisüsteemi piiriüleste liinide teenindamise kulude katmisel		Valitsuskomisjoni seisukoht Selleks eraldi vahendeid ette ei nähta kuna tegu on jooksvate kuludega.

		<p>Ühistranspordiseaduse kohaselt valla-, linna- või maakonnaliin on liin, mille peatused asuvad peamiselt sama valla, linna või maakonna haldusterritooriumil. Valla-, linna- ja maakonnaliini eristamisel võetakse arvesse ka teisi nimetatud liini iseloomustavaid näitajaid, eelkõige sõiduplaani, sõitjate põhilist sihtgruppi, peamist teeninduspiirkonda ja ühissõiduki tehnilist vastavust selle liini teenendamiseks. Piiriüleseid liine, millel on ka maakonnaliini tunnuseid (st teenindab kogu maakonna elanike huve) toetatakse lähtuvalt pädevate asutuste vahelisele kokkuleppele.</p> <p>Riigi toetuse jaotamine lepatakse kokku konkreetsete pädevate asutuste läbirääkimiste käigus.</p> <p>Riigi poolt ühistranspordi arenguks antavad teotused võimaldavad KOVidel hoida kokku investeeringutelt, millest tulenevalt vabanevad vahendid, et katta täiendavaid kulusid seoses piletisüsteemide integreerimisega.</p> <p>Tuleb arvestada, et need kulud on marginaalsed ühistranspordi investeeringute kogumahu juures.</p> <p>KTK arvamus: KTK võtab Valitsuskomisjoni seisukoha teadmiseks.</p>
--	--	--

VI. MAA JA KESKKONNAVALDKOND

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	Valitsuskomisjoni seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
<p>Ettepanek 1. Eraldada vahendid riigi- ja jätkuvalt riigi omandis olevate maade hooldamiseks. Näha selleks 2017. aastal ette vähemalt 75 000 eurot</p>	<p>Jätkuvalt on vajadus katta riigieelarvest Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise ja haljastamise kulu ja katta ka riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud.</p> <p>Reformimata maadel, millel puuduvad teiste isikute taotlused ja on välja selgitatud, et riigivara tulevane valitseja on Keskkonnaministeerium, korraldab Maa-amet töid, mis on hädavajalikud (näiteks seavad ohtu inimeste elu ja tervise nt. katmata kaevud, ohtlikud</p>	<p>Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate hoonestamata riigimaade hooldamise korraldamiseks nähakse 2017. a eelarves ette 66 000 eurot (2016. a 70 000 eurot).</p> <p>KTK seisukoht: KTK võtab valitsuskomisjoni selgitused teadmiseks.</p>

	ehitised jms). Metsaga kaetud maaüksustel teeb hädavajalikke raie- ja hooldustöid RMK vastavalt metsaseaduse § 43 lg 2 ja § 81.	
Ettepanek 2. Näha riigieelarves ette vahendid maa-maksu vähenemise kompenseerimiseks kohalikele omavalitsustele, mis tuleneb riigi poolt kaitsealadele, loodus-reservaatidele ja sihtkaitsevöönditele ning püsielupaikade sihtkaitse vöönditele kehtestatud maksusoodustustest	Hüvitada maadele seatud piirangute tõttu omanike vähenenud tulud otse riigieelarvest erinevate toetusmeetmete arvel.	Valitsuskomisjoni seisukoht: Keskonnaministeerium on põhimõtteliselt nõus, et vahendid maamaksu vähenemise kompenseerimiseks kohalikele omavalitsustele peavad olema tagatud, kuid ei leia, et selleks oleks vaja välja töötada eraldi uusi meetmeid vaid senine tasandusfondi rahastamise süsteem tuleb üle vaadata. KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde.
Ettepanek 3. Tunnistada kehtetuks või vähendada kohustust kanda munitsipaalomandisse antud maa võõrandamisel riigieelarvesse 65% maa turuväärtusest	Vajalik on jätkata läbirääkimisi seadusandluse muutmiseks omavalitsuste territooriumil ettevõtluse arengu tagamiseks	Valitsuskomisjoni seisukoht: Ei toeta ettepanekut. Riigivaraseadus annab võimaluse KOVile olulisteks investeeringuteks maa taotlemiseks tasuta, kuid selle maa võõrandamisel peavad riigile tasuma 65% maa väärtusest. KTK eriarvamus: KTK jääb oma taotluse juurde ning teeb Valitsuskomisjonile ettepaneku jätkata läbirääkimisi. Üheks väljapääsuks võiks olla muuta MaarS § 25 lõiget 4 selliselt, et kohalikul omavalitsusel ei teki hüvitise tasumise kohustust juhul, kui munitsipaalomandisse antud maa koormatakse kasutusvalduse või hoonestusõigusega.
Valitsuskomisjoni fiskaalse mõjuga ettepanekud		
Fiskaalse mõjuga ettepanekud	Põhjendus ja maksumuse analüüs	KTK seisukoht Kokkulepe / eriarvamus
Ettepanek 1. KOVide jäätmemajanduse edendamiseks ja segaolme jäätmete ringlusse võtu sihttaseme suurendamiseks näha riigieelarves ette toetus, mille saamiseks nähakse ette tingimused.	Eesti peab segaolme jäätmete ringlusse võtuga jõudma 2020. a EL seatud sihttaseme täitmiseni. Toetust on võimalik kasutada jäätmejaamade opereerimise kulude katteks, avalike mahutite võrgustiku toimimiseks ning liigiti kogumise alaseks nõustamiseks. Keskonnaministeeriumi poolt on ettevalmistatud seaduse eelnõu (jäätmeseaduse ja keskkonnatasude seaduse muutmise seaduse eelnõu), mille kohaselt antakse kohaliku omavalitsuse üksusele riigieelarvest toetust jäätmehoolduse kulude osaliseks katmiseks	KTK seisukoht: Nõustuda ettepanekuga, lisaks taotleb KTK vahendite saamise tingimuste leevendamist.

	<p>kooskõlas riigieelarve seadusega.</p> <p>Toetuse jaotamise aluseks võetakse kohalikus omavalitsuses asuvate aadressiandmete süsteemi infosüsteemis registreeritud teatud aadressiobjektide arv aasta alguse seisuga. Toetuse suurus aadressiandme kohta määratakse igal aastal riigieelarves. Antav toetus on sihtotstarbeline ning seda saab kasutada ainult kohaliku omavalitsuse jäätmehoolduse arendamiseks. Toetus eraldatakse kohalikele omavalitsusele juhul, kui omavalitsusel on täidetud jäätmeseadusega omavalitsusele pandud teatud kohustused.</p> <p>Keskonnaministeeriumi poolt Riigikogule läinud eelnõus oli ettepanek, et tagada omavalitsustele vähemalt 4 eurot aadressiobjekti kohta aastas jäätmehoolduse arendamiseks. Riigieelarvest eraldatakse KOVidele 2,2 mln eurot.</p>	
--	---	--

LÕPPSÄTTED

Ülevaade valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni 2016.aastal toimunud läbirääkimiste tulemused Omavalitsusliitude Koostöökogu poolt esitatud kohalike omavalitsuste ülesandeid, planeerimist ja finantsjuhtimist puudutavates küsimustes on toodud Lisas 1.

Pooled esitavad 2017. aasta eelarve läbirääkimiste lõpp-protokolli allkirjastatuna Vabariigi Valitsusele, kes selle koos 2017. aasta riigieelarve menetlemisega Riigikogule esitab.

Tallinnas 23. septembril 2016

Arto Aas

Riigihalduse minister,
Valitsuskomisjoni esimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Taavi Aas

Eesti Linnade Liidu juhatuse esimees
(allkirjastatud digitaalselt)

Kurmet Mürsepp

Eesti Maaomavalitsuste Liidu esimees
(allkirjastatud digitaalselt)